

TERVISEÕPETUSE HEA PRAKTIKA NÄIDE LIIKLUSKASVATUSEST

Mängupidu „Valgusfoor“.

Autorid:

Lilian Küttis (muusikaõpetaja, tervisemeeskonna liige) ja **Daima Eesalu** (rühmaõpetaja, tervisemeeskonna liige), Tallinna Mesimummu Lasteaed.

Taustainformatsioon:

Liiklusohutus oli, on ja jääb oluliseks teemaks meie ühiskonnas. Pidevalt eksitakse kehtivate reeglite ja korralduste vastu ning seetõttu juhtub jätkuvalt palju liiklusõnnetusi. (nt 2012. a jaanuarist märtsini toimus Eestis kokku 270 liiklusõnnetust, milles hukkus 29 inimest ja viga sai 336 inimest (allikas: Maanteeameti statistika <http://www.mnt.ee/index.php?id=12996>). Arvame, et liikluskasvatus peab algama võimalikult varakult. Meie mängupee mõte on edendada eelkooliealiste laste ohutut liikumist teedel ja tänavatel. Suurimateks eeskujudeks lastele on täiskasvanud inimesed, seega peame eelkõige ise olema lastele positiivseks näiteks, kuidas tänaval õigesti ja ennast ohtu seadmata liigelda. Liikluskasvatus ei saa toimuda üksiku tegevusena kord nädalas, see on pidev õppimine ja kinnistamine erinevate tegevuste kaudu, erinevatel ajahetkedel. Meie lasteaia õpetajate eesmärgiks on anda lastele liiklusalaseid teadmisi eelkõige läbi mänguliste tegevuste. Teadmisi kinnistame erinevatel õppekäikudel käies. Õppekäikudel kasutame helkurveste nii lastel kui ka õpetajatel, samuti on kasutusel „Stopp, lapsed!“ märgid teeületuseks.

Tegevuse eesmärgid:

- laps saab teadmisi ja oskusi ohutuks ning turvaliseks liiklemiseks tänaval;
- lapsele tutvustatakse erinevate liiklusvahendite otstarvet;
- laps saab teadmisi turvavarustuse kasutamisest liiklemisel (helkur, helkurvestid, turvavöö);
- laps tutvub liiklusmärkidega;
- laps õpib toime tulema erinevates liiklusolukordades.

Eeldatavad tulemused:

- laps oskab vältida liiklusohutlikke olukordi;
- laps tunneb valgusfoori värve ja teab nende tähendust;
- laps teab helkuri vajalikkust ja kasulikkust liiklemisel teedel ning tänavatel;
- laps tunneb lihtsamaid liiklusmärke ja teab nende tähendust;
- laps teab ja tunneb erinevaid liiklusvahendeid ning eriotstarbelisi sõidukeid;
- laps arvestab tänaval teiste liiklejate/ lastega.

Osalejate vanus ja arv: 3–7aastased, ligikaudu 90 last.

Läbiviidud tegevused:

Liiklusnädala planeerimine, liikluskasvatuse materjalide läbitöötamine, eesmärkide püstitamine, liiklusteemaliste õppetegevuste läbiviimine rühmade kaupa, mängupeo kava koostamine, helkurite ostmine kõigile lastele, mängupeo läbiviimine saalis.

Integreeritus teiste valdkondadega:

Mina ja keskkond, matemaatika, keel ja kõne, muusika- ning liikumistegevus, käelised tegevused (joonistamine, voolimine, meisterdamine).

Liiklusnädalat kokkuvõttev mängupidu „Valgusfoor“

Tegelased: Karu-aabitsa tegelased (Karuisa, Mõmmi, Hundiisa, Hundu, Rebaseema, Rebase-Riina), jänesed, koer (politseinik) ja kukk (arst), keda mängivad lapsed ja õpetajad.

Jänesed mängivad palli, keksu, hüplevad hüppenööriidga. Karupere korjab marju. Lapsed laulavad „Sügislaulukest“. Rebaseema tuleb oma tütrekesega.

Rebaseema: „Tule, tütreke, siin on sulle uued rulluisud, lase paar tiiru metsa vahel, saad põsed punaseks!“ – annab tütrele uisud ja tütar läheb sõitma. Tulevad hundid.

Hundiisa: „Hei, Hundu, võta oma uus ratas ja mine kihutama, näe, Rebase-Riinal ka rulluisud, tehke võidu!“ – Hundu ja Riina lähevad sõitma. Uisutavad ja rullitavad nii suure hoo ja kisaga, et jänesed ja karud ette jäävad. Jänkud kukuvad ja nutavad, karud pagevad põõsa taha. Lõpuks tormavad rebane ja hundipoiss kokku ning mõlemad kukuvad. Hakkavad teineteist süüdistama ja jooksevad koju kaebama. Jänesed istuvad kuuskede alla maha.

Hundu: „Isa, Rebase-Riina rullitas mulle otsa!“

Rebase-Riina: „Emme, hoopis Hundu sõitis mulle rattaga otsa!“

Vanemad saavad teineteise peale pahaseks ja hakkavad vastastikku süüdistama ning oma last õigustama. Selle peale tuleb karupere põõsa tagant välja.

Karuisa: „Kas teil muud pole teha kui riielda, kas te tõesti liikluseeskirju ei tunne?“

Riina ja Hundu: „Mis need liikluseeskirjad on?“

Mõmmi: „Kui liikluseeskirju ei tunne, juhtub õnnetus ja keegi võib haiget saada.“

Karuisa: „Nüüd hakkame kõik neid eeskirju õppima, üksteisega rohkem arvestama ja kõigist hoolima!“

Mõmmi: „Teeme ka ülekäiguraja nagu linnas.“ (rullivad selle lahti)

Karuisa: „Kõik peavad nüüd ainult üle sebra teed ületama!“

Rebaseema: „Ah, mis jama jutt, mis sebra, minul on kiire, mina torman siitsamast üle!“

Rebase-Riina: „Pea kinni, emme, ära torma! Võid kellegagi kokku joosta!“

Rebaseema: „Ülekäigurada metsas – küll on alles nali!“

Hundiisa: „Ei ole minulgi aega! Lähen, kust juhtub!“

Hundu: „Kuule, issi, kuhu tikud! Sa võid auto alla jääda!“

Hundiisa: „Auto alla! Siin metsas?“

Kostub laul „Vallatu tee“ (kõik lapsed saavad ennast sirutada ja kaasa roolida) – laulu ajal sõidavad kohale politseiauto ja kiirabiauto.

Politseiauto roolis on koer ja kiirabiauto roolis kukk (politseinik ja arst).

Koer: „Kuulake nüüd ikka karu – või teil puudub üldse aru?“

Kukk: „Kas on loomad viga saanud?“

Karuisa: „Peab nad üle vaatama, kihutavad liialt uisapäisa ringi!“

Koer: „Ah nii on lood! Pange ratas ja rulluisud siia puu najale!

„Mõlemale poole hoolega sa vaata, minuti või paariga midagi ei kaota!“

Kukk: „Autodest kui tee on vaba, siis sind ükski oht ei taba!“

Hundiisa: „Siin on ülekäigukoht, sõiduteel, kus puudub oht.

„On autod seismas kahel pool, kui roheliselt süttib foor.“

Rebaseema: „Palun, kas meie metsa ei saaks valgusfoore üles panna?“

Koer: „Miks ei saa, kohe asetan need kohale!“ – paneb foorid paika.

Lapsed laulavad laulu „Valgusfoor“ ja tegelased teevad vastavalt laulu tekstile ka liikumise, kus jänesed on jalakäijateks ning muud tegelased liiguvad autodega.

Karuisa: „Kui auto auto järel vurab ja maantee pimedusse sulab. Siis helkuriga nähtav oled ja pimeduski pole kole!“

Kukk: „Helkur on tõesti väga vajalik, seda peaksid kõik kandma!“

Koer: „Mul on mõni helkur kaasas, need on Hundiisale ja Rebaseemale!“

Mõmmi: „Helkur tuleb kinnitada kasvõi mõlemale küljele, siis oled hästi nähtav!“

Koer: „Ärge andke oma lastele halba eeskujuga ega käituge valesti!“

Hundu: „Kas ma pean siis kevadel rattaga sõites kah kiivri pähe panema?“

Hundiisa: „Aga muidugi, poja!“

Rebase-Riina: „Ja turvavöö peab autos alati kinni olema! Ka tagaistmel!“

Rebaseema: „Saab tehtud, tütreke!“

Karuisa: „Pean ma teid nüüd õpetama, kuidas teed peab ületama!“

Hundiisa: „Ära mine uisa-päisa, ettevaatlikult vaid käi sa!“

Rebaseema: „Muidu jääd veel auto alla, kui liikled nõnda pilla-palla.“

Mõmmi: „Vaata enne valgusfoori!“

Rebase-Riina: „Ikka rohelisega minna proovi!“

Hundu: „Kui punane seal aga põleb, tee pealt kohe ära tule!“

Jänesed: „Tulles oht ju ei hüüa, seda vältida sa püüa!“

Hundiisa: „Teemegi nüüd nii, et liigume foori tuled järgi.“

Ülekäiguraja juurde tulevad kõik lapsed 3. rühmast, autod aga rivistavad end sõiduteele. Mina vahetan Rebaseemaga valgusfooris tulesid, teie aga püüate liikuda tuledele vastavalt. Seda on lihtne teha meie toreda laulu „**Valgusfoor**“ saatel. (3. rühm liikleb – ka autojuhid on sealt), 4. rühm istub ja laulab kaasa. Sama laulu kordame veel ka 1. ja 2. rühma lastega).

Peo lõpus mängime **muusikalist mängu „112“** kõigi lastega, kes on saalis (läbiviija muusikaõpetaja).

Mängu „112“ kirjeldus:

Lapsed jaotuvad 4 rühma:

- 1. rühm – kiirabiauto ümber;
- 2. rühm – bussi ümber;
- 3. rühm – trammi ümber;
- 4. rühm – trolli ümber.

Moodustatakse neli sõõri, iga sõõri keskel vastav liiklusvahend. Sõõrid liiguvad ja lapsed laulavad laulukest „Vurra-vurra vurinal sõidab auto põrinal!“

Seejärel lähevad meeskonnad tööülesandeid täitma, sõidavad, roolivad ja püüavad imiteerida häälega oma liiklusvahendi häält – liikumine toimub läbisegi. Kui kostub tõeline sireenipasuna hääl, peavad meeskonnad kiiresti jõudma oma sõiduvahendi juurde ja moodustama sõõrid. Autodega liiklejad vahetavad liikumise ajal sõidukite asukohti.

Karuisa: „Olite kõik väga tublid, seepärast saate kordamööda üheks nädalaks kõik need vahvad suured autod ja valgusfoori oma rühma. Nii saate välja mõelda ja koos õpetajaga mängida erinevaid liiklusmänge ning korrata liidluseeskirju. Saate sellest kodus ka vanematele rääkida. Kõik lapsed saavad täna ka kingituseks helkuri.“ (jagab lastele helkurid).

Mängupeo kava koostas Lilian Küttis, kasutades Maanteeameti infovoldiku „Ma õpetan teid turvaliselt liikuma“ tekste.

Vahendid:

- Liikluskasvatuse metoodilised materjalid
- Mängupeol kasutatavad vahendid: suured valgusfoorid, jalakäijate ülekäigurada, mõned liiklusmärgid („ülekäigurada“, „lapsed teel“), sireen, puud, majad, suured autod (millele laps peale saab istuda) – kiirabi, politsei, buss, troll, tramm

Läbiviidud tegevuste mõju hindamine:

Liiklusnädala lõppedes tegime kokkuvõtteid, kuidas lapsed teemat vastu võtsid ja analüüsisime, mida oma tegevustes muuta või parendada. Meie töö tulemust saab näha ajapikku, mitte ainult antud nädala raames – kas lapsed on meie poolt edastatud teadmised omandanud ja käituvad neile vastavalt. Tagasisidet omandatu kohta saame lapsevanematelt ja näeme ka oma töös õppekäikudel käies.

Tulemused:

- laps oskab vältida liiklusohtlikke olukordi;
- laps tunneb valgusfoori värve ja teab nende tähendust;
- laps teab helkuri kasutamise vajalikkust ja kasutab helkurit;
- laps tunneb lihtsamaid liiklusmärke (ülekäigurada);
- laps teab ja tunneb erinevaid liiklusvahendeid ning eriotstarbelisi sõidukeid;

Kasutatud ja soovitatav kirjandus õpetajale:

- Küttis, L. *Sügislauluke*.
- Pullerits, M. *Laul Valgusfoor*.
- Levin, K. *Laul Vallatu tee*.
- Küttis, L. *Muusikaline mäng 112*.
- Maanteeameti Liiklusohutusosakond. *Liikluskasvatus enne kooli*. Abimaterjal lapsevanemale ja lasteaia õpetajale.